

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO-4101-08-AA/2011
P/11/070

Warszawa, dnia 12 czerwca 2012 r.

Pan
Prof. dr hab. Andrzej W. Lipkowski
Dyrektor
Instytutu Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej
im. Mirosława Mossakowskiego
Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r. poz. 82), zwanej dalej: *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego skontrolował Instytut Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej Polskiej Akademii Nauk im. Mirosława Mossakowskiego (dalej: IMDiK PAN lub Instytut) w zakresie wykorzystania środków publicznych na naukę w latach 2009-2011. Badanie tendencji w zakresie uzyskiwanych przez Instytut efektów prowadzonej działalności naukowej i badawczo-rozwojowej obejmowało lata 2007-2011.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 10 maja 2012 r., stosownie do treści art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuję Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, skontrolowaną działalność Instytutu.

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności: prowadzoną przez Instytut efektywną działalność naukową, osiąganie założonych celów w ramach skontrolowanych projektów badawczych oraz dynamicznie rozwijającą się współpracę z krajowymi i zagranicznymi jednostkami naukowymi.

Instytut został utworzony w 1967 r. jako Centrum Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN, a następnie przekształcony w 1983 r. w Instytut Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN, celem prowadzenia badań podstawowych i klinicznych m.in. w zakresie fizjologii, neurobiologii, neuroimmunologii, neuropatologii, neurochirurgii, transplantologii eksperymentalnej oraz biologii komórki na poziomie ultrastrukturalnym.

W latach 2009-2011 przychody Instytutu wyniosły łącznie 106.528,1 tys. zł, w tym przychody ze środków finansowych na naukę – 81.619 tys. zł (76,6% przychodów ogółem), przychody ze środków budżetu Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych – 15.588 tys. zł (14,7%), natomiast z przychodów własnych –

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 61, F +48 22 444 56 82
kno@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

9.320 tys. zł (8,7%). W badanym okresie odnotowano znaczący wzrost przychodów pochodzących ze środków budżetu Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych, tj. z kwoty 1.263,6 tys. zł w 2009 r. do kwoty 7.969,1 tys. zł (o 530,7%). Był on spowodowany wzrostem zaangażowania Instytutu w realizację projektów finansowanych z funduszy strukturalnych.

W latach 2009-2011 przeciętne zatrudnienie w Instytucie kształtowało się na poziomie 313 osób, w tym 135 osób było zatrudnionych na stanowiskach pracowników naukowych, co stanowiło 43% ogółu zatrudnionych. W strukturze wiekowej pracowników prawie połowa osób (42%) nie ukończyła 44 roku życia.

Instytut posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych: doktora nauk biologicznych w zakresie biologii, doktora nauk medycznych w zakresie biologii medycznej oraz medycyny, doktora habilitowanego nauk medycznych w zakresie biologii medycznej i medycyny. W latach 2009-2010 czterech pracowników uzyskało stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 13 osób stopień naukowy doktora.

W latach 2009-2011 odnotowano wzrost zaangażowania pracowników Instytutu w realizację projektów badawczych kształtujący się na poziomie 14% rocznie (ich liczba wynosiła odpowiednio: 64, 73 oraz 83). IMDiK PAN realizował m.in. sześć projektów w ramach sieci naukowych, dwa projekty specjalne, sześć zadań badawczych w ramach projektów realizowanych przez inne podmioty, a także cztery projekty dofinansowane ze środków Programów Ramowych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych. W okresie objętym kontrolą pracownicy Instytutu zakończyli realizację 72 zadań i projektów badawczych, których łączny koszt wyniósł 20.434 tys. zł, w tym 30 zadań i projektów o wartości 16.256 tys. zł sfinansowanych ze środków publicznych na naukę. Rozwojowi badań naukowych towarzyszyła rosnąca liczba aparaturowych zadań inwestycyjnych (wzrost z jednego zadania w 2009 r. do sześciu zadań w roku 2011).

Działalność naukową Instytutu cechowała relatywnie wysoka efektywność naukowa. W latach 2007-2011 publikacje naukowe pracowników IMDiK PAN były cytowane średnio 1805 razy w roku. Tendencję rosnącą odnotował wskaźnik liczby publikacji w czasopiśmie naukowych wyróżnionych przez *Journal of Citation Reports* przypadających na jednego pracownika Instytutu prowadzącego badania naukowe, który wynosił we wskazanym okresie odpowiednio: 0,35, 0,40, 0,44, 0,47, 0,55. Pracownicy Instytutu otrzymali łącznie 84 nagrody za działalność naukową, w tym 12 nagród międzynarodowych (m.in.: *Nagrodę Prezesa Rady Ministrów, Medal im. Jędrzeja Śniadeckiego, Max Ratschov Medal 2012*), a także 22 nagrody i wyróżnienia za praktyczne zastosowanie wyników B+R (m.in. *Złoty Medal* na Międzynarodowej Warszawskiej Wystawie Innowacji za nowe rozwiązanie pn. *Nowy preparat roślinny o działaniu przeciw wirusowym specyficznie na wirusy herpes simplex*). Ponadto, w latach 2007-2011 Instytut zgłosił osiem wynalazków do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej oraz za granicą. W tym okresie IMDiK PAN uzyskał ochronę prawną na jeden wynalazek.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na: niepodejmowaniu skutecznych działań na rzecz komercjalizacji wyników prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej, niezrealizowaniu zobowiązań wynikających z umowy zawartej z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego na wykonanie zadania inwestycyjnego skutkującym niezrealizowaniem zadania i koniecznością zwrotu środków finansowych oraz

przypadku niezabezpieczenia praw do wyników badań realizowanych w ramach projektu badawczego i złożeniu nierzetelnego sprawozdania z jego realizacji.

1. W latach 2007-2011 Instytut nie podejmował skutecznych działań na rzecz wdrożenia wyników swojej działalności naukowej i badawczo-rozwojowej, pomimo uzyskania wielu nagród i wyróżnień za praktyczne zastosowania B+R, w tym m.in. za projekty *Nutraceutyk peptydowy z rdzenia kręgowego*, *Peptydy jako nowa generacja analgetyków dostosowana do nowoczesnych metod aplikacji*, *Bakterie mlekowe do wywołania tolerancji w leczeniu stwardnienia rozsianego*.

Jak wyjaśniono, przyczyną tego stanu było ukierunkowanie działalności naukowej Instytutu na realizację badań o charakterze podstawowym, jak również niechęć ze strony przedsiębiorców do podejmowania długoterminowych i wysokonakładowych prac wdrożeniowych.

Obowiązek wdrażania efektów badań naukowych i prac rozwojowych, wynikający z art. 2 ust. 2 pkt. 9 ustawy o PAN został wprowadzony do statutu IMDiK PAN dopiero w dniu 16 września 2011 r., tj. prawie rok po wejściu w życie ww. ustawy.

2. Instytut nie zrealizował zobowiązań wynikających z umowy nr 411/FNiTP/28/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. zawartej z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego na wykonanie zadania inwestycyjnego, co skutkowało koniecznością poniesienia przez Instytut kosztów związanych z zapłatą karnych odsetek.

Instytut zobowiązał się do realizacji, w terminie do dnia 31 lipca 2010 r., zadania inwestycyjnego pn. *Spektrometr magnetycznego rezonansu jądrowego 400 MHz wraz z kosztami instalacji w Laboratorium DNP-NMR* o wartości 1.750 tys. zł. Pomimo upływu wyznaczonego terminu, Instytut nie zrealizował tego zadania, jak również nie przedłożył Ministrowi raportu końcowego z jego wykonania. W konsekwencji, Instytut, w dniu 23 lutego 2011 r., dokonał zwrotu na rachunek Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pełnej kwoty dotacji wraz z karnymi odsetkami (206.167,24 zł), zgodnie z paragrafem 7 umowy.

3. Instytut nie zabezpieczył swoich praw do wyników badań naukowych realizowanych w ramach projektu badawczego własnego *Opracowanie modelu stentu wieńcowego minimalizującego ryzyko powikłań związanych z wtórną stenozą i remodelingiem tętnic po implantacji w miejscu bifurkacji*. Realizacja powyższego projektu odbywała się we współpracy z podmiotem zewnętrznym bez zawarcia stosownej umowy w formie pisemnej.

W ocenie NIK podejmowanie przez Instytut współpracy z podmiotem zewnętrznym bez określenia ram tej współpracy mogło ograniczyć korzyści Instytutu z wyników prowadzonych badań. Stwierdzono ponadto, iż w dniu 3 sierpnia 2011 r. Instytut przekazał Narodowemu Centrum Nauki raport końcowy z realizacji przedmiotowego projektu wraz ze sprawozdaniem merytorycznym. W dokumencie tym podano niezgodne ze stanem faktycznym informacje na temat dokonania zgłoszenia patentowego wyników projektu.

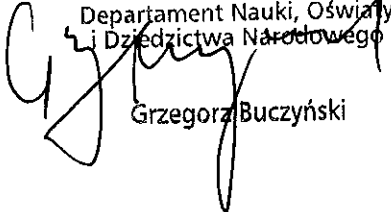
Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) podejmowanie skutecznych działań na rzecz wdrożenia wyników swojej działalności naukowej i badawczo-rozwojowej,
- 2) zapewnienie *opracowania* przez radę naukową skutecznego nadzoru nad jego działalnością, a w szczególności nad gospodarnym wykorzystywaniem środków publicznych,
- 3) podejmowanie działań w celu zapewnienia właściwej ochrony prawnej wyników badań naukowych i prac rozwojowych prowadzonych przez Instytut.

Na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, proszę Pana Dyrektora o przesłanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Dyktorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji Najwyższej Izby Kontroli.

DYREKTOR
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Grzegorz Buczyński